

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Skierowano Państwa na przymusowe leczenie?

Co to oznacza?

Samen gezond, fit en veerkrachtig

Skierowano Państwa na przymusowe leczenie? Co to oznacza?

Na leczenie zaburzeń psychicznych wymagana jest zgoda pacjenta. Niekiedy jednak placówka świadcząca opiekę może leczyć pacjenta bez jego zgody. Gdy na przykład z powodu swojej choroby psychicznej pacjent spowoduje niebezpieczną sytuację. Jest wówczas obejmowany tzw. opieką przymusową,

której zasady określono w ustawie o przymusowej opiece psychiatrycznej (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, Wvvggz).

Takiego środka nie można jednak zastosować wobec kogoś bezpodstawnie. Jest to dopuszczalne tylko w skrajnych przypadkach, gdy nie ma żadnych innych możliwości.

Istnieją dwa sposoby na zastosowanie wobec kogoś przymusowej opieki:

- skierowanie na przymusowe leczenie (crisismaatregel),
- upoważnienie do objęcia przymusowym leczeniem psychiatrycznym (zorgmachtiging).

Ta broszura dotyczy skierowania na przymusowe leczenie. O zastosowaniu tego środka wobec Państwa może zdecydować burmistrz. Oznacza to, że będą Państwo zmuszeni do natychmiastowego poddania się leczeniu. Sędzia może przedłużyć okres trwania przymusowego leczenia.

Znajdą tu Państwo informacje o tym, co prawo mówi o przymusowym leczeniu, co to dla Państwa oznacza i co Państwo sami mogą w związku z tym zrobić.

Osoby, z którymi mogą mieć Państwo do czynienia w związku z przymusowym leczeniem

- Burmistrz ([patrz strona 8](#))
- Adwokat ([patrz strona 12](#))
- Rzecznik praw pacjenta ([patrz strona 12](#))
- Ewentualnie Państwa przedstawiciel ([patrz strona 13](#))
- Prokurator ([patrz strona 5](#))
- Sąd ([patrz strona 7](#))
- Lekarz prowadzący leczenie ([patrz strona 8](#))
- Lekarz-konsultant w dziedzinie psychiatrii ([patrz strona 11](#))
- Niezależny psychiatra ([patrz strona 5](#))
- Ewentualnie Państwa lekarz pierwszego kontaktu

W tej broszurze „on” oznacza również „ona”.

Spis treści

Skierowano Państwa na przymusowe leczenie? Co to oznacza?	3
Czym jest przymusowe leczenie?	5
Czy mają Państwo kartę osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej (crisiskaart)?	5
Dlaczego skierowano Państwa na przymusowe leczenie?	5
Wizyta niezależnego psychiatry	5
Przeprowadzenie rozmowy	6
Przymusowa opieka przed wydaniem decyzji	6
Mają Państwo dolegliwości zdrowotne? Biorą Państwo leki?	6
Decyzja wydana przez burmistrza	7
Odwołanie	7
Skierowano Państwa na przymusowe leczenie. Co się teraz stanie?	8
Podmiot opieki zdrowotnej i lekarz prowadzący leczenie	8
Państwa opinia na temat opieki	8
Jakiego rodzaju opieką przymusową mogą być Państwo objęci?	8
Jakie wymagania musi spełniać opieka przymusowa?	10
Jak długo trwa przymusowe leczenie?	10
Tymczasowa przerwa lub zakończenie	11
Adwokat i rzecznik praw pacjenta	12
Adwokat	12
Przedstawiciel	13
Skargi	14
Co jeszcze mogą Państwo zrobić?	15
Zaangażować rodzinę i/lub bliskich	15
Karta osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej (crisiskaart)	15
Więcej informacji	16
Załącznik	
Czym jest kryterium powstania poważnej szkody	18
Podejrzenie zaburzeń psychicznych	18
Stawianie oporu	19

Czym jest przymusowe leczenie?

Mogą Państwo zostać skierowani na przymusowe leczenie przez burmistrza, jeżeli z powodu zaburzeń psychicznych mogą Państwo zagrażać bezpośrednio własnemu życiu/zdrowiu albo też życiu/zdrowiu innych osób. Oznacza to, że muszą się Państwo poddać przymusowemu leczeniu, które może obejmować leczenie fizyczne lub psychiatryczne. Jest to więc środek, który ogranicza Państwa wolność. Ponieważ przymusowe leczenie jest stosowane w przypadku sytuacji kryzysowej, oznacza to, że prawdopodobnie zostaną Państwo przymusowo umieszczeni w placówce opieki w zakresie leczenia zdrowia psychicznego i uzależnień. Jeśli sytuacja nie wymaga pilnego działania, zostanie złożony wniosek do sądu o upoważnienie do objęcia Państwa przymusowym leczeniem psychiatrycznym.

Czy mają Państwo kartę osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej (crisiskaart)?

Czy kiedyś wydano Państwu kartę osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej? A może mają Państwo oświadczenie zgody na przymusowe leczenie w sytuacji kryzysowej (zelfbindingsverklaring)? Lub może w inny sposób ustalili Państwo, co osoby postronne powinny zrobić lub czego nie powinny robić, aby Państwu pomóc? Albo np. do kogo powinny zadzwonić? Jeśli tak, proszę koniecznie okazać tę kartę lub oświadczenie woli pracownikom opieki i lekarzowi prowadzącemu leczenie

Dlaczego skierowano Państwa na przymusowe leczenie?

Leczenie przymusowe może zostać zastosowane, jeśli występują w Państwa przypadku następujące sytuacje:

- powodują Państwo bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia/życia swojego i innych osób (prawo nazywa to ryzykiem spowodowania **poważnej szkody**);
- istnieje podejrzenie, że przyczyną Państwa stanu jest zaburzenie psychiczne;
- nie wyrażą Państwo zgody na leczenie.

Leczenie przymusowe jest środkiem stosowanym wyłącznie w skrajnych przypadkach, gdy nie ma innych możliwości zapobieżenia poważnej szkodzie. Nazywa się to „**kryterium spowodowania poważnej szkody**”. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w załączniku ([patrz strona 18](#)).

Ponadto leczenie przymusowe może zostać zastosowane tylko w przypadku, gdy ryzyko spowodowania poważnej szkody jest nieuchronne i niezbędne jest natychmiastowe działanie.

Wizyta niezależnego psychiatry

Uznano, że w Państwa przypadku istnieje natychmiastowe ryzyko spowodowania poważnej szkody. Dlatego nie jest wymagane uzyskanie pełnej diagnozy Państwa zaburzeń psychicznych. Wystarczy tylko, że istnieje poważne podejrzenie stwierdzone przez lekarza psychiatrę. Dlatego też odwiedzi Państwa niezależny psychiatra, czyli psychiatra, który nie leczył Państwa przez co najmniej rok. Psychiatra zbada Państwa i wystawi **zaświadczenie lekarskie**. Opíše w nim stan Państwa zdrowia, określi, czy Państwa zachowanie powoduje poważną szkodę i na czym ta szkoda polega. Stwierdzi też, czy podejrzewa, że Państwa zachowanie jest spowodowane zaburzeniami psychicznymi, jaki rodzaj leczenia uważa za konieczny i czy wyrażają Państwo zgodę na tę opiekę, czy też nie. Psychiatra może też poprosić prokuratora o wgląd we wszelkie akta policyjne i sądowe, które pomogą mu ocenić ryzyko spowodowania przez Państwa poważnej szkody. Lekarz psychiatra może również zwrócić się do prokuratora o informacje na temat wcześniejszego leczenia przymusowego i upoważnień do objęcia przymusowym leczeniem psychiatrycznym.

Burmistrz nie może skierować Państwa na leczenie przymusowe, dopóki nie otrzyma zaświadczenia lekarskiego od psychiatry.

Przeprowadzenie rozmowy

Jakie ryzyko spowodowania poważnej szkody (niebezpieczeństwa) powoduje Państwa zachowanie zdaniem obecnych na miejscu pracowników opieki? Warto o tym z nimi porozmawiać. Jeśli zgadzają się Państwo z ich opinią, mogą Państwo być może sami podjąć kroki, aby zażegnać to ryzyko. Proszę powiedzieć to pracownikom opieki w spokojny i zrozumiały sposób. Nawet jeśli nie zgadzają się Państwo z tym, że powodują Państwo zagrożenie.

Przymusowa opieka przed wydaniem decyzji

Może się zdarzyć, że pracownicy opieki obejmą Państwa przymusową opieką jeszcze przed wydaniem przez burmistrza skierowania na przymusowe leczenie. Zrobią to tylko wtedy, gdy uznają, że w danej chwili w Państwa sytuacji kryzysowej konieczna jest przymusowa opieka. Na przykład nie będzie Państwu wolno opuścić określonego pomieszczenia, dopóki nie przyjdzie psychiatra, aby Państwa zbadać. Lub otrzymają Państwo wcześniej leki uspokajające. Pracownicy opieki ocenią, czy taka pomoc jest niezbędna, aby zapobiec niebezpiecznym sytuacjom.

Burmistrz potrzebuje kilku godzin, aby zebrać wszystkie informacje potrzebne do podjęcia decyzji o skierowaniu na przymusowe leczenie. Gdy pracownicy opieki będą mieli podstawy, by sądzić, że burmistrz na pewno wyda to skierowanie, będą na przykład mogli wcześniej przewieźć Państwa w odpowiednie miejsce (do tymczasowego ośrodka opiekuńczego). Mogą oni również zapewnić Państwu opiekę medyczną, która nie może czekać. Przymusowa opieka może być świadczona przez maksymalnie 18 godzin. Jeśli podmioty świadczące opiekę będą chciały dalej pomagać Państwu na zasadach przymusowych, burmistrz *będzie musiał* wydać skierowanie na leczenie przymusowe.

Pracownicy opieki, który zdecydowali o wcześniejszym objęciu Państwa przymusową opieką, muszą poinformować o tym podmiot świadczący opiekę i burmistrza. Jeśli uważają Państwo, że ich decyzja była niesłuszna, mogą Państwo złożyć skargę. Więcej informacji na temat składania skarg można znaleźć [na stronie 14](#).

Mają Państwo dolegliwości zdrowotne? Biorą Państwo leki?

Czy mają Państwo obecnie dolegliwości zdrowotne? Jeśli tak, proszę to zawsze zgłosić obecnym na miejscu pracownikom opieki. W ten sposób otrzymają Państwo potrzebną opiekę medyczną.

Nie wiedzą Państwo dokładnie, jakie leki zażywają? Proszę przekazać opakowania swoich leków pracownikom opieki. Można też poprosić ich o skontaktowanie się z Państwa lekarzem rodzinnym.

Decyzja wydana przez burmistrza

Burmistrz w jak najkrótszym czasie podejmuje decyzję, czy skierować Państwa na przymusowe leczenie. Wcześniej burmistrz musi zapoznać się z zaświadczeniem lekarskim. Sprawdzi też, czy już wcześniej nie zastosowano wobec Państwa leczenia przymusowego i upoważnienia do objęcia przymusowym leczeniem psychiatrycznym. Dowie się też, czy już nie objęto Państwa opieką przymusową. Może uzyskać te informacje od prokuratora.

Wysłuchanie Państwa opinii

Burmistrz zapyta również o Państwa opinię (jeśli będzie to możliwe). Nazywamy to „wysłuchaniem” opinii, podczas którego burmistrz będzie chciał poznać Państwa punkt widzenia. Burmistrz (lub jego zastępca) spyta Państwa, co Państwo sądzą o swojej sytuacji. Mogą też Państwo wyjaśnić, dlaczego nie zgadzają się na opiekę, jaką mają być Państwo objęci. Być może nie zechcą Państwo przedstawić swojej opinii lub też wysłuchanie Państwa nie będzie możliwe. Na przykład dlatego, że nie będzie można się z Państwem (wystarczająco) porozumieć. W takim przypadku burmistrz musi opisać w swojej decyzji, dlaczego Państwa nie wysłuchał (lub nie mógł wysłuchać).

Jeśli burmistrz na podstawie dostarczonych mu informacji uzna, że wszystkie warunki zostały spełnione, może podjąć decyzję o skierowaniu Państwa na przymusowe leczenie. O swojej decyzji powiadomi Państwa na piśmie.

Odwołanie

Nie zgadzają się Państwo z decyzją burmistrza? Mogą Państwo zlecić swojemu adwokatowi złożenie odwołania do sądu. Burmistrz musi w ciągu 24 godzin zapewnić, by przydzielono Państwu adwokata (jeśli go Państwo nie mają). *Nie powoduje to zawieszenia skierowania na przymusowe leczenie.* Oznacza to, że podmioty świadczące opiekę będą nadal udzielać Państwu opieki na zasadach przymusowych. Następnie sąd zbada, czy skierowanie na leczenie przymusowe było słuszne.

Chcą się Państwo odwołać do sądu? Jeśli tak, muszą to Państwo zrobić w ciągu trzech tygodni od wydania decyzji przez burmistrza. Odwołanie należy złożyć w formie pisemnej. Państwa adwokat może powiedzieć Państwu więcej na ten temat.

Orzeczenie sądu

Sąd wyda orzeczenie w ciągu czterech tygodni od złożenia odwołania. Proszę je dokładnie omówić ze swoim adwokatem, aby zrozumieć, co to orzeczenie oznacza dla Państwa. Od orzeczenia sądu nie można się już odwoływać.

Skierowano Państwa na przymusowe leczenie. Co się teraz stanie?

Podmiot opieki zdrowotnej i lekarz prowadzący leczenie

Gdy tylko burmistrz wyda decyzję o skierowaniu Państwa na przymusowe leczenie, wyznaczy podmiot który będzie świadczył opiekę. Będzie to placówka leczenia zdrowia psychicznego i terapii uzależnień, która zajmie się Państwa przymusowym leczeniem. Nikt nie świadczy jeszcze Państwu przymusowej opieki? Wówczas podmiot opieki zdrowotnej skontaktuje się z Państwem i udzieli dalszych informacji.

Burmistrz wyznaczy również osobę, która będzie Państwa lekarzem prowadzącym leczenie i lekarzem-konsultantem w dziedzinie psychiatrii. Lekarzem prowadzącym leczenie jest świadczeniodawca, który będzie odpowiedzialny za zapewnianą Państwu przymusową opiekę i będzie ją koordynował. Będą Państwo mieli z nim częsty kontakt. Lekarzem-konsultantem jest lekarz psychiatra. Jego najważniejszym zadaniem jest śledzenie na bieżąco przepisów i regulacji prawnych oraz przekładanie ich na praktyczne porady i wytyczne dla podmiotów świadczących opiekę.

Wszystkie sprawy związane z przymusowym leczeniem należy w miarę możliwości omawiać z lekarzem prowadzącym leczenie. Proszę zawsze mówić mu, jakie są Państwa życzenia dotyczące opieki. Na przykład mogą Państwo porozmawiać z nim o tym, w jaki sposób chcą Państwo otrzymywać swoje leki, czy biorą już Państwo inne leki i co należałoby zrobić, aby poczuli się Państwo lepiej.

Państwa opinia na temat opieki

Należy zawsze informować lekarza prowadzącego leczenie o swojej opinii na temat otrzymywanej opieki. Nie oznacza to, że musi on stosować się do Państwa życzeń, ale może je wziąć pod uwagę. Nie będzie to jednak możliwe, jeśli nie pozna on Państwa opinii.

Po skierowaniu Państwa na przymusowe leczenie lekarz prowadzący określi, jaka opieka (opisana w decyzji o skierowaniu) zostanie Państwu udzielona w danym czasie. Wcześniej sprawdzi, jak się Państwo czują i porozmawia z Państwem na temat opieki, jaką będzie chciał zapewnić.

Jakiego rodzaju opieką przymusową mogą być Państwo objęci?

Ustawa Wvvggz opisuje, jakie formy opieki przymusowej mogą być stosowane w ramach leczenia przymusowego.

Poddanie leczeniu medycznemu

Mogą być Państwo zmuszeni do poddania się leczeniu medycznemu. Może to obejmować:

- podawanie płynów, odżywianie i leki;
- kontrole medyczne lub inne działania medyczne mające na celu leczenie zaburzeń psychicznych;
- leczenie terapeutyczne;
- leczenie dolegliwości fizycznej związanej z Państwa zaburzeniami psychicznymi.

Na przykład: odmawiają Państwa przyjmowania leków na cukrzycę. Robią to Państwo, bo przez swoją psychozę myślą Państwo, że ich nie potrzebują.

Ograniczenie Państwa wolności

Może zostać ograniczona Państwa swoboda poruszania się. Może to mieć miejsce na kilka sposobów:

- Ograniczenie swobody w zakresie poruszania się i przebywania przez Państwa w dowolnym miejscu w budynku lub poprzez fizyczne unieruchomienie.
Na przykład: obecni na miejscu pracownicy opieki pozwalają Państwu wejść do salonu, ale nie do kuchni, lub chwilowo chwytają Państwa i przytrzymują.
- Mogą Państwo zostać umieszczeni w specjalnie zaprojektowanym, zamkniętym pomieszczeniu lub zostać zamknięci w swoim pokoju.
- Mogą Państwo być monitorowani.
Na przykład: za pomocą kamery.
- Sprawdzanie odzieży lub ciała.
Państwa ciało lub noszone ubranie może zostać przeszukane. Przeszukania nie przeprowadza się w jamach ciała, takich jak usta.
- Państwa dom lub miejsce pobytu może zostać przeszukane pod kątem obecności niebezpiecznych przedmiotów lub substancji mających wpływ na Państwa zachowanie.
- Może zostać przeprowadzona kontrola mająca na celu wykrycie substancji mających wpływ na Państwa zachowanie lub innych niebezpiecznych przedmiotów. Mogą one zostać Państwu odebrane.
Na przykład: alkohol lub nóż.
- Ograniczenie swobody w organizowaniu Państwa życia. Będą Państwo zobowiązani do wzięcia w czymś udziału lub zaprzestania wykonywania jakichś czynności.
Na przykład: zakaz korzystania z telefonu, internetu lub niektórych mediów społecznościowych.
- Ograniczenie odwiedzin.
- Umieszczenie w placówce opieki.
- Mogą Państwo zostać przymusowo umieszczeni w zakładzie opieki leczniczej w zakresie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień. Zostaną Państwo wtedy zabrani do tego rodzaju placówki. Być może nie będą Państwo mogli samodzielnie opuścić tej placówki lub oddziału.

Jeśli odmówią Państwo współpracy, mogą Państwo zostać fizycznie zmuszeni do poddania się przymusowej opiece. Może to na przykład oznaczać, że będą Państwo przytrzymywani podczas podawania leków. Może się też zdarzyć, że nie wolno Państwu będzie opuszczać pomieszczenia. Przymus fizyczny będzie zawsze odbywał się w sposób bezpieczny dla Państwa.

Prawdopodobnie zostaną Państwo przymusowo umieszczeni w placówce leczenia zdrowia psychicznego i terapii uzależnień, ponieważ środek ten jest stosowany w przypadku skierowania na przymusowe leczenie. Możliwe jest też jednak, że zostaną Państwo objęci opieką świadczoną na zasadach przymusowych bez konieczności umieszczenia w placówce. Na przykład może ona być świadczona w poradni przyszpitalnej lub w Państwa domu. Jest to tak zwana „opieka ambulatoryjna”. Podmiot opieki zdrowotnej zawsze oceni, czy świadczenie opieki przymusowej w warunkach ambulatoryjnych będzie bezpieczne i odpowiedzialne i uwzględni też Państwa opinię na ten temat.

W decyzji o skierowaniu na leczenie przymusowe burmistrz określa, jakie formy opieki przymusowej mogą być wobec Państwa zastosowane. Niekoniecznie oznacza to, że zostaną zastosowane wszystkie możliwe środki. Lekarz prowadzący leczenie ostatecznie decyduje o tym, jakiej formy opieki przymusowej będą Państwo wymagać w danym momencie.

Nie zgadzają się Państwo z decyzją lekarza prowadzącego leczenie co do rodzaju świadczonej opieki? Mogą Państwo złożyć skargę. Więcej informacji na temat składania skarg można znaleźć [na stronie 12](#).

Jakie wymagania musi spełniać opieka przymusowa?

Zastosowana opieka przymusowa musi spełniać szereg wymogów:

- **Jakość**

Ustawa Wvoggz nakazuje, by opieka przymusowa była świadczona zgodnie z określonymi wytycznymi. Wytyczne te noszą nazwę „Wielodyscyplinarnych wytycznych w sprawie nagłej i przymusowej opieki”. Więcej informacji mogą Państwo uzyskać w podmiocie świadczącym opiekę. Oczywiście opieka przymusowa musi też spełniać zwykłe wymogi jakościowe i wytyczne obowiązujące w przypadku opieki świadczonej na zasadach dobrowolnych.

- **Proporcjonalność**

To, na ile surowa i poważna będzie opieka przymusowa, musi być proporcjonalne do celu, jakie się jej stawia.

- **Skuteczność**

Opieka przymusowa musi być odpowiednia, aby można było osiągnąć zakładane cele. Jeśli na przykład z powodu psychozy są Państwo agresywni wobec innych i odmawiają przyjmowania leków. Aby nie dopuścić do tego, że zaatakują Państwo inne osoby, leki zostaną Państwu podane pod przymusem.

- **Stosowanie najłżejszych odpowiednich środków**

Dana forma opieki jest stosowana, ponieważ nie ma żadnych innych, mniej drastycznych środków, aby osiągnąć ten sam cel. Opieka przymusowa musi zatem składać się z najłżejszych możliwych środków, które doprowadzą do osiągnięcia celu zastosowanej opieki.

- **Bezpieczeństwo**

Opieka przymusowa musi być bezpieczna dla Państwa i dla innych osób.

- **Wymóg ostatecznego środka pomocy**

Oznacza to, że opieka przymusowa może być zastosowana wyłącznie w ostateczności, gdy nie ma już żadnych innych możliwości, które zapewnią, że ryzyko spowodowania poważnej szkody zostanie zażegnane. Czy są Państwo gotowi dobrowolnie przyjąć określoną opiekę zdrowotną? Jeśli tak, być może będą Państwo jeszcze w stanie uniknąć zastosowania opieki przymusowej. Możliwe jest też (wcześniejsze) zakończenie świadczenia opieki przymusowej.

Uważają Państwo, że świadczona opieka przymusowa nie spełnia powyższych wymogów? Mogą Państwo złożyć na to skargę.

Jak długo trwa przymusowe leczenie?

Burmistrz może skierować Państwa na leczenie przymusowe na **maksymalnie trzy dni**. Jeśli leczenie przymusowe dobiegnie końca podczas weekendu lub dnia świątecznego, zostanie ono przedłużone do następnego dnia roboczego. Maksymalny okres trzech dni nie oznacza, że opieka przymusowa w każdym przypadku kończy się po upływie trzech dni. Jeśli prokurator uzna, że leczenie przymusowe jest niezbędne przez dłuższy okres, zwróci się do sądu o jego przedłużenie, czyli o upoważnienie do kontynuacji leczenia przymusowego. Zrobi to w ciągu jednego dnia roboczego po skierowaniu Państwa przez burmistrza na leczenie przymusowe.

Następnie sąd ma kolejne trzy dni robocze na podjęcie decyzji o przedłużeniu. Przed wydaniem orzeczenia sędzia wysłucha Państwa opinii, chyba że nie będą Państwo chcieli lub nie będą w stanie jej przedstawić. Sędzia zapyta również Państwa adwokata i ewentualnego przedstawiciela, o ich zdanie na temat przedłużenia leczenia przymusowego.

- Co się stanie, jeśli sąd zdecyduje o **nieprzedłużeniu** tego leczenia?
→ Przymusowe leczenie zostanie zakończone. Świadczona Państwu opieka przymusowa zakończy się w dniu, w którym sąd wyda to orzeczenie. Może to więc potrwać do ośmiu dni (np. w przypadku weekendów lub dni ustawowo wolnych od pracy).
- Co się stanie, jeśli sąd zdecyduje o **przedłużeniu** tego leczenia?
→ Sąd wyda wtedy „upoważnienie do kontynuacji leczenia przymusowego”, które obowiązuje przez trzy tygodnie.

Sąd zdecydował o przedłużeniu leczenia przymusowego

W upoważnieniu do przedłużeniu leczenia przymusowego (w orzeczeniu sądu) określone jest, jaką opieką przymusową mogą Państwo zostać objęci. Jeśli po trzech tygodniach lekarz prowadzący i inne osoby zaangażowane w leczenie uznają, że nadal potrzebują Państwo opieki przymusowej, mogą wystąpić do sądu o upoważnienie do objęcia Państwa przymusowym leczeniem psychiatrycznym. Pozwoli im to na objęcie Państwa opieką przymusową na dłuższy okres.

Aby dowiedzieć się więcej o tym, czym jest upoważnienie do objęcia Państwa przymusowym leczeniem psychiatrycznym i co może ono dla Państwa oznaczać, proszę zapoznać się z broszurą: „Przygotowywane jest dla Państwa upoważnienie do objęcia przymusowym leczeniem psychiatrycznym. Co to oznacza? I co mogą Państwo zrobić?”

Sąd zdecydował o nieprzedłużeniu leczenia przymusowego

Gdy tylko przymusowe leczenie lub jego przedłużenie dobiegnie końca i nie wystąpiono dla Państwa o dalszą opiekę przymusową, opieka ta ustaje. Oznacza to, że lekarz prowadzący leczenie nie może już przymusowo świadczyć Państwu dalszej opieki. Mogą Państwo jednak uzgodnić z nim dalszą opiekę, którą być może chcieliby Państwo przyjąć dobrowolnie.

Tymczasowa przerwa lub zakończenie

Mogą Państwo złożyć wniosek o zakończenie lub tymczasowe przerwanie świadczenia Państwu opieki przymusowej. Może o tym również zdecydować lekarz-konsultant w dziedzinie psychiatrii.

- **Tymczasowa przerwa.**
- Jest to możliwe, gdy na przykład chcą Państwo wziąć udział w ważnej uroczystości rodzinnej, takiej jak pogrzeb lub ślub.
- **Zakończenie opieki przymusowej.**
Można o nie zawniekskować, gdy na przykład będą Państwo zdania, że zagrożenie już nie istnieje. Jest możliwe również wtedy, gdy zechcą Państwo dobrowolnie korzystać ze świadczonej Państwu opieki.

Kto może zawniekskować o tymczasowe przerwanie lub zakończenie przymusowego leczenia?

Mogą Państwo zwrócić się o to do lekarza-konsultanta w dziedzinie psychiatrii¹. Należy złożyć u niego pisemny wniosek. Trzeba w nim dokładnie opisać powód złożenia wniosku. Wniosek może być również złożony przez:

Państwa prawnik (w Państwa imieniu);

- Państwa przedstawiciel (w Państwa imieniu);
- Państwa lekarz prowadzący leczenie;

Jeśli na przykład uzna, że przymusowe leczenie nie będzie już konieczne, albo gdy zechce, by spróbowali Państwo, czy mogą się obejść bez opieki przymusowej;

Lekarz-konsultant w dziedzinie psychiatrii może określić warunki tymczasowej przerwy lub zakończenia Państwa leczenia. Jeśli nie będą Państwo przestrzegać tych warunków, lekarz-konsultant może wycofać swoją decyzję i natychmiast ponownie objąć Państwa opieką przymusową. Nie zgadzają się Państwo z decyzją lekarza-konsultanta w dziedzinie psychiatrii? Mogą Państwo złożyć skargę do Komisji ds. skarg (klachtencommissie). Proszę uzyskać poradę u rzecznika praw pacjenta.

¹ Lekarz-konsultant, którym jest lekarz psychiatra. Jego najważniejszym zadaniem jest śledzenie na bieżąco przepisów i regulacji prawnych oraz przekładanie ich na praktyczne porady i wytyczne dla podmiotów świadczących opiekę;

Adwokat i rzecznik praw pacjenta

Adwokat

Nie mają Państwo jeszcze adwokata? Jeśli nie, burmistrz zadba o to, aby go Państwu zapewnić. Stanie się to natychmiast po skierowaniu Państwa na leczenie przymusowe.

Adwokat:

- zapewni Państwu bezpłatną pomoc;
- będzie działał w Państwa imieniu;
- będzie reprezentował Państwa interesy w postępowaniach związanych z opieką przymusową *(na przykład w sprawie o ewentualne przedłużenie przymusowego leczenia)*;
- zna przepisy i procedury, które Państwa dotyczą;
- właściwie przedstawi Państwa wersję wydarzeń we wszystkich procedurach i postępowaniach;
- odpowie na wszystkie Państwa pytania dotyczące praw i obowiązków związanych z przymusowym leczeniem oraz procedurami;
- odwiedzi Państwa, jeśli zostaną Państwo przymusowo umieszczeni w placówce opieki lub jeśli nie będą Państwo w stanie przyjść do niego;
- zapewni Państwu wsparcie.

Rzecznik praw pacjenta

Rzecznik praw pacjenta:

- zapewni Państwu bezpłatną pomoc i porady;
- jest osobą, do której mogą się Państwo zwrócić z pytaniami i skargami dotyczącymi świadczonej opieki oraz Państwa praw i obowiązków *(na przykład o sposobie traktowania pacjenta przez podmioty świadczące opiekę, decyzjach Państwa lekarza prowadzącego leczenie, jakości przymusowego leczenia lub ograniczeniu wolności)*;
- zapewnia Państwu wsparcie i poradę podczas Państwa konsultacji z lekarzem prowadzącym leczenie;
- zapewnia Państwu pomoc przy sporządzaniu ważnych dokumentów, takich jak karta opieki i plan opieki;
- nie pracuje dla podmiotu opieki zdrowotnej, tylko dla niezależnej fundacji PVP;
- dba o Państwa interes, zgodnie z Państwa punktem widzenia;
- nie zrobi nic bez Państwa zgody.

Gdy burmistrz skieruje Państwa na przymusowe leczenie, poprosi Państwa o zgodę na przekazanie Państwa danych kontaktowych rzecznikowi praw pacjenta (*patiëntenvertrouwenspersoon*). Jeśli wyrażą Państwo na to zgodę, rzecznik praw pacjenta sam się z Państwem skontaktuje.

Więcej informacji znajdą Państwo na stronie internetowej www.pvp.nl.

Przedstawiciel

W niektórych przypadkach ktoś będzie Państwa reprezentował. Przedstawiciel ten będzie występował w imieniu Państwa w kontaktach z lekarzem prowadzącym leczenie, podmiotem opieki zdrowotnej oraz innymi świadczeniodawcami. Na ile będzie to możliwe, będą Państwo brali udział w tych kontaktach. Rzecznik praw pacjenta może udzielić Państwu więcej informacji na temat roli przedstawiciela.

Przedstawiciel jest Państwu przydzielany w następujących sytuacjach:

- gdy Państwo sami zdecydują, że chcą być reprezentowani;
- gdy są Państwo niezdolni do podejmowania samodzielnych decyzji. Oznacza to, że Państwa lekarz prowadzący leczenie uważa, że „nie są Państwo w stanie rozsądnie oceniać swojego interesu”;
- gdy są Państwo osobą małoletnią.

Państwo sami decydują, że chcą być reprezentowani

- To do Państwa należy decyzja, kto będzie Państwa przedstawicielem. Przedstawiciel musi mieć ukończone 18 lat. Musi też chcieć Państwa reprezentować.
- Przedstawiciel może odmówić przyjęcia opieki w Państwa imieniu, ale nie wolno mu w Państwa imieniu wyrazić zgody na opiekę. Jeśli więc przedstawiciel będzie się zgadzał na objęcia Państwa opieką przymusową, a Państwo nie, liczyć się będzie Państwa decyzja.

Są Państwo niezdolni do podejmowania samodzielnych decyzji

Niezdolność do podejmowania samodzielnych decyzji oznacza, że nie są Państwo w stanie zadbać o swoje interesy. Może się zmieniać zależnie od czasu i rodzaju decyzji. Na przykład będąc w stanie psychozy mogą Państwo nie być w stanie decydować o opiece, której Państwo potrzebują, ale mogą doskonale potrafić dokonywać wyborów w zakresie codziennych czynności. Dlatego w przypadku każdej decyzji lekarz musi ustalić, czy w danej chwili są Państwo jest zdolni do samodzielnego podejmowania decyzji.

Jeśli lekarz stwierdzi, że są Państwo niezdolni do samodzielnego podejmowania decyzji, istnieją kolejno następujące opcje:

- Sąd wyznaczył już opiekuna lub kuratora jako Państwa przedstawiciela.
- Albo: Wcześniej określili Państwo, kto będzie Państwa przedstawicielem. Przedstawiciel musi mieć ukończone 18 lat. Musi też chcieć Państwa reprezentować.
- Albo: Państwa partner życiowy lub członek rodziny może działać jako Państwa przedstawiciel. Przedstawiciel nie może w Państwa imieniu wyrazić zgody na opiekę. Może jednak w Państwa imieniu odmówić zgody na poddanie się leczeniu.
- Jeśli nie mają Państwo przedstawiciela, podmiot opieki zdrowotnej może się zwrócić do sądu o wyznaczenie dla Państwa opiekuna lub kuratora.

Są Państwo osobą małoletnią

W przypadku osób małoletnich to prawo określa, kto będzie ich przedstawicielem.

- Masz mniej niż 12 lat:
 - Przedstawicielem(-ami) są rodzice lub opiekunowie prawni.
 - Przedstawiciel może w Twoim imieniu wyrazić zgodę na objęcie Cię opieką lub odmówić wydania takiej zgody.
- Masz 12 do 16 lat:
 - Przedstawicielem(-ami) są rodzice lub opiekunowie prawni.
 - Przedstawiciel może odmówić przyjęcia opieki w Twoim imieniu, ale nie wolno mu w Twoim imieniu wyrazić zgody na opiekę.
- Masz 16 do 17 lat:
 - Możesz wyznaczyć swojego przedstawiciela, ale nie jest to konieczne. To do Ciebie należy decyzja, kto będzie Twoim przedstawicielem. Przedstawiciel musi mieć ukończone 18 lat. Musi też chcieć Cię reprezentować.
- Masz 16 lub 17 lat i jesteś niezdolny(-a) do samodzielnego podejmowania decyzji: Twoim(i) przedstawicielem(-ami) są rodzice lub opiekunowie prawni.

Skargi

Podmiot świadczący Państwu opiekę zdrowotną jest zrzeszony w niezależnej komisji ds. skarg (klachtencommissie). Komisja ds. skarg rozpatruje złożone przez Państwa skargi i zażalenia. Mogą one dotyczyć m.in. wszelkiego rodzaju decyzji podejmowanych przez lekarza-konsultanta w dziedzinie psychiatrii i lekarza prowadzącego w związku z Państwa opieką przymusową. Orzeczenie komisji ds. skarg jest wiążące dla podmiotu świadczącego Państwu opiekę zdrowotną. Może ono spowodować uchylenie decyzji lub przyznanie Państwu odszkodowania. Od orzeczenia komisji ds. skarg można odwołać się do sądu. Może to zrobić sam pacjent, jego przedstawiciel lub podmiot opieki zdrowotnej.

Ustawa określa kwestie, w których może orzekać komisja ds. skarg. Składane do niej skargi mogą na przykład dotyczyć:

- ograniczenia Państwa wolności;
- sposobu prowadzenia przymusowego leczenia lub kontynuacji tego leczenia;
- wniosku o tymczasową przerwę lub zakończenia opieki przymusowej;
- decyzji dotyczących stwierdzenia Państwa niezdolności do samodzielnego podejmowania decyzji.

Chcą Państwo złożyć skargę?

Jeśli mają Państwo skargę lub zażalenie, zawsze dobrze jest najpierw zasięgnąć porady u rzecznika praw pacjenta. Może on Państwu pomóc przy następujących kwestiach:

- doradzić, w jaki sposób należy złożyć skargę;
- wspierać Państwa przy składaniu skargi;
- doradzić, czy warto skorzystać z pomocy adwokata przy składaniu skargi;
- pomóc Państwu, jeśli będą Państwo woleli rozwiązać problem tylko z lekarzem prowadzącym leczenie (a więc bez udziału komisji ds. skarg).

Co jeszcze mogą Państwo zrobić?

Zaangażować rodzinę i/lub bliskich

Państwa rodzina lub bliscy (np. przyjaciele) mogą Państwu pomóc lub udzielić wsparcia. Mogą być przydatni w kontaktach z lekarzem prowadzącym leczenie lub innymi świadczeniodawcami. Państwa rodzina lub bliskie osoby zazwyczaj dobrze Państwa znają. Dlatego mogą pomóc w dokładnym ustaleniu, jakie są Państwa życzenia, a czego Państwo sobie nie życzą. Mogą też zapewnić Państwu ogromne wsparcie w razie konieczności przymusowego umieszczenia Państwa w placówce. Mogą się na przykład zaopiekować Państwa zwierzętami domowymi lub załatwić dla Państwa różne inne sprawy poza placówką.

Proszę więc powiedzieć swojemu lekarzowi prowadzącemu leczenie, kto z Państwa rodziny lub bliskich może Państwu pomóc. Dzięki temu podmiot świadczący opiekę będzie wiedział, z kim ma się kontaktować. Będzie też wiedzieć, kto występuje w Państwa imieniu, a kto nie. Osoby biorące udział w Państwa leczeniu mogą przekazywać rodzinie lub bliskim informacje na temat Państwa i przebiegu leczenia tylko wtedy, gdy wyrażą Państwo na to zgodę.

Państwa rodzina lub bliskie osoby mają prawa, które przyznaje im ustawa Wvvgz. Dla Państwa bliskich jest też dostępny rzecznik praw rodzin. Proszę zapytać o niego w podmiocie świadczącym opiekę. Więcej informacji na temat rzecznika praw rodzin można znaleźć na stronie internetowej www.familievertrouwenspersonen.nl.

Karta osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej (crisiskaart)

Karta osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej zawiera informacje o tym, jakie są Państwa życzenia, gdy dojdzie do sytuacji kryzysowej. Na przykład:

- Co powinny robić lub czego nie powinny robić osoby postronne i podmioty świadczące opiekę?
- Do kogo mogą zadzwonić w Państwa imieniu?
- Jakie są ustalenia z np. osobami prowadzącymi leczenie lub całodobowym ośrodkiem pomocy psychiatrycznej (crisisdienst)?

Czy mają Państwo kartę osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej (crisiskaart)?

Czy kiedyś wydano Państwu kartę osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej? A może zapisali Państwo swoje życzenia w inny sposób? Jeśli tak, proszę koniecznie okazać tę kartę lub oświadczenie woli pracownikom opieki i lekarzowi prowadzącemu leczenie. Dzięki temu będą wiedzieli, z jakimi podmiotami świadczącymi opiekę mają Państwo poczynione ustalenia. Pomoże to również pracownikom opieki w zapewnieniu Państwu lepszej opieki w placówce. Okazanie karty może nawet sprawić, że nie będzie konieczne objęcie Państwa opieką przymusową, albo można ją będzie szybciej zakończyć.

Nie mają Państwo karty osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej (crisiskaart)?

Nie mają Państwo jeszcze karty osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej, ale chcieliby ją Państwo uzyskać na przyszłość? Proszę zwrócić się do swojego lekarza prowadzącego o dalsze informacje i poradę.

Więcej informacji można też znaleźć na stronie internetowej fundacji Crisiskaart Nederland: www.crisiskaart.nl.

Więcej informacji

Chcą Państwo uzyskać więcej informacji na określone tematy? Poniżej znajdują Państwo listę przydatnych stron internetowych.

- **Dwang in de zorg**
Więcej informacji na temat przymusowych form opieki zdrowotnej.
www.dwangindezorg.nl
- **Crisiskaart**
Więcej informacji na temat karty osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej.
www.crisiskaart.nl
- **Patiëntvertrouwenspersoon**
Więcej informacji na temat rzecznika praw pacjenta.
www.pvp.nl
- **MIND**
Organizacja społeczna MIND chce zapobiegać problemom psychicznym i wspierać osoby, które są nimi dotknięte. Czyni to poprzez dostarczanie informacji, prowadzenie badań, realizację projektów i podejmowanie aktywnych działań.
www.wijzijnmind.nl
- **MIND Korrelatie**
MIND Korrelatie jest organizacją ogólnokrajową. Oferuje anonimową, profesjonalną pomoc psychiatryczną i psychospołeczną. Udziela też indywidualnych porad i pomocy każdemu, kto o to poprosi. Można to zrobić telefonicznie lub przez internet.
www.mindkorrelatie.nl
- **113 Zelfmoordpreventie**
Fundacja 113 Zelfmoordpreventie jest krajową organizacją zajmującą się zapobieganiem samobójstwom.
www.113.nl

- **Fundacja Eigen Kracht Centrale**

Fundacja Eigen Kracht Centrale wspiera organizacje i organy władzy w całej Holandii w ich pracy w zakresie problemów obywateli.

www.eigen-kracht.nl

- **Kiezen in de ggz**

Kiezen in de ggz (Wybór w opiece nad zdrowiem psychicznym) jest stroną internetową dla osób od 18. roku życia, które szukają osoby/placówki, która pomoże im w zakresie problemów ze zdrowiem psychicznym.

www.kiezenindeggz.nl

- **Ypsilon**

Zrzesza członków rodzin i krewnych osób narażonych na psychozę.

www.ypsilon.org

- **Landelijke Stichting Familievertrouwenspersonen (LSFVP)**

Rzecznicy praw rodziny udzielają informacji, porad i wsparcia członkom rodzin i bliskim pacjentów korzystających z opieki w zakresie leczenia psychiatrycznego i leczenia uzależnień (ggz).

www.familievertrouwenspersonen.nl

- **Richtlijnen drang en dwang ggz**

Tutaj znajdują Państwo wszystkie wytyczne w sprawie nagłej i przymusowej opieki w zakresie leczenia psychiatrycznego i leczenia uzależnień.

https://richtlijnendatabase.nl/richtlijn/dwang_en_drang_in_de_ggz/dwang_en_drang_in_de_ggz_-_startpagina.html

Załącznik

Czym jest kryterium powstania poważnej szkody

Opieka świadczona na zasadach przymusowych może być zastosowana wyłącznie w ostateczności, czyli gdy nie ma żadnych innych możliwości zapobieżenia poważnej szkodzie, jaką może spowodować Państwa zachowanie. Nazywa się to „kryterium spowodowania poważnej szkody”.

Na kryterium spowodowania poważnej szkody składają się:

- ryzyko spowodowania poważnej szkody (stanowienie zagrożenia dla siebie i innych);
- zaburzenie psychiczne, z którego wynika ryzyko spowodowania poważnej szkody;
- stawianie oporu.

Poniżej krótko wyjaśnimy każdą z tych kwestii.

Ryzyko spowodowania poważnej szkody

Otrzymają Państwo skierowanie na przymusowe leczenie, jeśli ktoś uzna, że stwarzają Państwo poważne zagrożenie. W tej broszurze określamy to „ryzykiem spowodowania poważnej szkody”. Osobą zgłaszającą potrzebę przymusowego leczenia może być lekarz, gmina lub członek rodziny.

Zgodnie z ustawą Wvvgz, ryzyko spowodowania poważnej szkody ma miejsce, gdy istnieje duża groźba, że:

- wyrządzą Państwo poważną krzywdę sobie lub innym osobom. Krzywda ta może polegać na:
 - zagrożeniu dla życia;
 - poważnym uszkodzeniu ciała;
 - poważnych szkodach psychicznych;
 - poważnych szkodach materialnych, niematerialnych lub finansowych;
 - poważnym zaniedbaniu lub pogorszeniu sytuacji społecznej;
 - poważnym zaburzeniu rozwoju (np. w przypadku nienarodzonego dziecka);
- zagrożeniu dla Państwa własnego bezpieczeństwa wskutek działania pod wpływem innej osoby;
- wywoływaniu agresji innych osób poprzez uciążliwe zachowanie;
- Państwa zachowaniu powodującym zagrożenie dla ogólnego bezpieczeństwa osób w Państwa otoczeniu.

Opieka przymusowa jest środkiem stosowanym wyłącznie w skrajnych przypadkach, gdy nie istnieją żadne inne możliwości, aby zapobiec poważnej szkodzie.

Podejrzenie zaburzeń psychicznych

Zostaną Państwo skierowani na przymusowe leczenie tylko wtedy, gdy Państwa zachowanie (wywołujące ryzyko spowodowania poważnej szkody) jest wynikiem zaburzeń psychicznych. Muszą być do tego spełnione trzy warunki. To, czy zostały spełnione, ustala lekarz psychiatra:

- psychiatra musi podejrzewać, że cierpią Państwo na zaburzenie psychiczne;
- Państwa zachowanie wywołuje (ryzyko) spowodowania poważnej szkody;
- przyczyną ryzyka spowodowania poważnej szkody jest zaburzenie psychiczne.

Stawianie oporu

Opieka przymusowa może zostać zastosowana wobec Państwa tylko wtedy, gdy nie zgadzają się Państwo na skorzystanie z zalecanej Państwu opieki. Oznacza to, że nie chcą Państwo skorzystać z opieki, którą chce się Państwu zapewnić.

Czy zgadzają się Państwo na przyjęcie oferowanej opieki? Jeśli tak, proszę to zgłosić obecnym na miejscu pracownikom opieki. Proszę ich przy tym poinformować, *jaką* opiekę chcą Państwo uzyskać, a jakiej sobie nie życzą. Być może mają to już Państwo zapisane na karcie osoby potrzebującej pomocy psychiatrycznej lub w oświadczeniu zgody na przymusowe leczenie w sytuacji kryzysowej.

Pracownicy opieki ocenią, czy opieka, którą chcą Państwo otrzymać na zasadach dobrowolnych, będzie wystarczająca. Jeśli uznają ją za niewystarczającą, aby zapobiec zagrożeniu, burmistrz może podjąć decyzję o skierowaniu Państwa na leczenie przymusowe. Podmioty świadczące opiekę mogą wtedy natychmiast objąć Państwa opieką przymusową.

Niezdolność do samodzielnego podejmowania decyzji i reprezentacja

W świetle prawa są Państwo uznawani za niezdolnych do samodzielnego podejmowania decyzji, dopóki lekarz nie stwierdzi oficjalnie, że rzeczywiście są nie są Państwo do tego zdolni. Państwa niezdolność do samodzielnego podejmowania decyzji ma znaczenie dla osoby, która może Państwa reprezentować. Czyli osoby, która może występować w Państwa imieniu, aby wspierać Państwa interes.

Niezdolność do samodzielnego podejmowania decyzji

Oznacza to, że lekarz jest zdania, że „nie są Państwo w stanie rozsądnie ocenić swojego interesu”. Zgodnie z ustawą Wvvgg to lekarz prowadzący leczenie ustala, czy pacjent jest zdolny do samodzielnego podejmowania decyzji, czy też nie. Jego ocena może być różna, w zależności od przypadku i danej chwili. Może to również stwierdzić niezależny lekarz psychiatra, który sporządza dla Państwa zaświadczenie lekarskie.

To, czy są Państwo zdolni do samodzielnego podejmowania decyzji, czy też nie, *nie ma* wpływu na możliwość wyrażenia przez Państwa sprzeciwu: wszystkie sprzeciwy przeciwko objęciu opieką przymusową są traktowane poważnie, nawet jeśli pacjent jest niezdolny do samodzielnego podejmowania decyzji, a jego przedstawiciel wyraził już zgodę na objęcie go tą opieką. Opieka przymusowa może być wówczas wobec Państwa zastosowana wyłącznie na podstawie skierowania na przymusowe leczenie.

Sprzeciw wobec uznania za niezdolnego(-q) do samodzielnego podejmowania decyzji

Uważają Państwo, że są zdolni do samodzielnego podejmowania decyzji a ryzyko spowodowania poważnej szkody dotyczy tylko Państwa osoby? Nie chodzi przy tym o sytuację zagrożenia życia? Wówczas Państwa życzenia i preferencje powinny być w zasadzie uszanowane.

Proszę porozmawiać na temat swojego sprzeciwu i ewentualnej niezdolności do samodzielnego podejmowania decyzji ze swoim adwokatem i przedstawicielem.

